

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

Opinions, Knowledge and Understanding of the People on the Sub-District Health Promoting Hospital

จตุภูมิ นีละศรี พ.บ.,
ว.ว. เวชศาสตร์ครอบครัว
กลุ่มงานเวชกรรมสังคม
โรงพยาบาลนครปฐม

Jatuphoom Neelasri M.D.,
Thai Board of Family Medicine
Division of Social Medicine
Nakhonpathom Hospital

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
วัตถุประสงค์และวิธีการ: การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative study) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชาชนในตำบลหนองงูเหลือมอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมจำนวนทั้งสิ้น 9,872 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2553 ถึง มกราคม 2554 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา: พบว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 95.8 รองลงมา ได้แก่ จุดเด่นของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคือความเป็นกันเองระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและประชาชน คิดเป็นร้อยละ 95.5 และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามารถให้การรักษาที่ซับซ้อนได้เหมือนโรงพยาบาลในอำเภอหรือในจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 45.0

ส่วนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (mean = 4.04, S.D. = 0.813) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (mean = 4.14, S.D. = 0.789) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ (mean = 4.12, S.D. = 0.787) ส่วนด้านที่ต่ำที่สุดคือ ด้านการเข้าถึงบริการ (mean = 3.91, S.D. = 0.859)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ความรู้, ความเข้าใจ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ABSTRACT

Objective: To study the opinions and understanding of the people on the Sub-District Health Promoting Hospital Nong-Ngu-Leum, Maung District, Nakhon Pathom province.

Materials and methods: This descriptive study was conducted during November 2010 to January 2011. Questionnaires was used for data collection. Samples were 400 people who have lived in Tambol Nong-Ngu-Leum representing its 9,872 population. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation.

Results: The study disclosed that public understanding of Nong-Ngu-Leum Sub-District Health Promoting Hospital was at a high level. The most correct understanding was that Sub-District Health Promoting Hospital are focused on health promotion and diseases prevention programs. (95.8%) and the second most understanding was highlight of, between public and service provider (95.5%). The least correct understanding was not t capability to treat the complex diseases as district or province hospitals.

The opinions about the Sub-District Nong-Ngu-Leum Health Promoting Hospital in overall was at high level (mean = 4.04, S.D. = 0.83). The highest score was the facilities (mean = 4.14, S.D. 0.789), followed by activities accommodation to clients' needs (mean = 4.12, S.D. = 0.787). The lowest level of opinion was service accessibility (mean = 3.91, S.D. = 0.859).

Keywords: opinion, knowledge, understanding, Sub-District Health Promoting Hospital

บทนำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันสภาพความเจ็บป่วยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนจากเดิมที่มนุษย์ป่วยด้วยโรคติดต่อ โรคระบาดที่ทำให้เกิดการล้มตายเป็นจำนวนมาก มาเข้าสู่ยุคที่มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังซึ่งเกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการดำเนินชีวิตที่ผิดวิธี ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตของประชากรโลกด้วยโรคเรื้อรังเป็นตัวเลขที่สูงถึง 35 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548¹ ซึ่งเทียบได้กับ 60% ของสาเหตุการตายทั้งหมด ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับกับประเทศต่างๆ ในโลก ที่ต้องเผชิญกับปัญหาความเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังดังกล่าวโดยในปี 2549 พบว่าโรคเรื้อรังเป็นสาเหตุที่ทำให้คนไทยต้องสูญเสียสุขภาพะถึงกว่า 65¹ ซึ่งโรคเรื้อรังดังกล่าว ได้แก่ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง ก้อนเนื้อ และกระดูกโรคกระดูก และโรคถุงลมโป่งพอง เป็นต้น ซึ่งโรคดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียทรัพยากร

ไปเพื่อการดูแลสุขภาพพยาบาลและฟื้นฟูสภาพเป็นจำนวนมากโดยในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา รายจ่ายเพื่อสุขภาพของประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึง 17 เท่า จาก 2.5 หมื่นล้านบาท ในปี 2523 เพิ่มขึ้นเป็น 4.34 แสนล้านบาท ในปี 2548 สาเหตุของปัญหาสุขภาพที่มาจากโรคเรื้อรังเป็นส่วนใหญ่ การที่จะทำให้ระบบสุขภาพอยู่รอดโดยที่ประชาชนต้องมีสุขภาพดีและมีพื้นฐานในการดูแลสุขภาพตนเองที่ดีนั่นเอง

การดูแลสุขภาพในยุคใหม่ที่เน้นการสร้างสุขภาพมากกว่าการซ่อมสุขภาพ การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการที่จะทำให้ประชาชนดูแลสุขภาพด้วยตนเองที่ดีนั้นมีกุญแจสำคัญอยู่ที่การบริการปฐมภูมิซึ่งการบริการปฐมภูมิ(primary care) หมายถึงการบริการสุขภาพพอเพียงที่จำเป็นสำหรับประชาชนทุกกลุ่มอายุในแต่ละพื้นที่ ที่ผสมผสานทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ แบบองค์รวม ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน มีความเชื่อมโยง

เป็นเครือข่ายกับการบริการสุขภาพระดับทุติยภูมิ และ ตติยภูมิอย่างเหมาะสมกลมกลืนเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพทางกาย จิต สังคม และที่พึงทางใจ ที่สมบูรณ์พร้อมมูล สามารถพึ่งตนเองในการดูแลสุขภาพได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จากนิยามของการบริการปฐมภูมิดังกล่าวที่จะเป็น คำตอบถึงการจัดการสุขภาพของประเทศไทยได้นั้นทำให้ รัฐบาลภายใต้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และ กระทรวงสาธารณสุขจึงจำเป็นต้องเร่งการพัฒนาระบบ บริการปฐมภูมิให้มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานโดยจะ เห็นได้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนคือการพัฒนาหน่วยบริการ ปฐมภูมิ ซึ่งแต่เดิมเป็นสถานีอนามัยได้ถูกยกระดับเป็น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้มีความเข้มแข็งนั้น จึงไม่ใช่การยกฐานะสถานบริการปฐมภูมิที่มีอยู่ให้เป็น โรงพยาบาล แต่เป็นการสนับสนุนให้สถานบริการปฐมภูมิ เข้มแข็งในแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง² จากความเห็น ที่ไม่ตรงกันของผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายอีกทั้งโครงการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลนั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ ของสังคมไทยดังนั้นการที่จะดูว่าความสำเร็จนั้นจะเกิดขึ้น หรือไม่คงต้องย้อนกลับมาดูที่ผู้รับบริการซึ่งก็คือคนในตำบล นั้นเอง จากการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล หนองงูเหลือมซึ่งแต่เดิมเป็นสถานีอนามัยขนาดใหญ่ได้พัฒนา เป็นศูนย์แพทย์ชุมชนตามนโยบายของรัฐบาลโดยมีแพทย์ ให้บริการเป็นประจำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 และในปัจจุบันได้ เข้าร่วมโครงการพัฒนาเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ระดับตำบลเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกันยายน 2552 โดยได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เน้นการสร้างเสริม สุขภาพและป้องกันโรคในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน พร้อมกับมีความสามารถในการให้บริการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพเพิ่มขึ้น โดยเป็นเครือข่ายกับ โรงพยาบาลศูนย์นครปฐม และมีความตั้งใจที่จะพัฒนา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ระดับตำบลโดยสมบูรณ์คือ สามารถให้คำปรึกษา/ส่งต่อได้ ตลอด 24 ชั่วโมงมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกัน

โรค โดยมีพื้นที่รับผิดชอบ (catchments area) ในระดับ ตำบลและมีเครือข่ายร่วมกับสถานีอนามัย และหน่วยบริการ สุขภาพอื่น ในตำบลข้างเคียงเน้นการให้บริการแบบเชิงรุก ที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทความพร้อม/ ศักยภาพของชุมชน บุคลากรที่มีความรู้และทักษะแบบ สหสาขาวิชา (skill mix) ทำงานเป็น team work มีการให้ บริการสุขภาพที่มีความเชื่อมโยงกับบริการสุขภาพในระดับ อื่นที่สูงกว่าโดยสามารถให้คำปรึกษาและส่งต่อได้ตลอด 24 ชั่วโมงมีการปฏิรูปการบริหารจัดการ (3/4 ประสาน) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น ภาคราชการ เอกชน และทุกภาคส่วน³

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนา ระบบบริการปฐมภูมิของเครือข่ายโรงพยาบาลนครปฐมและ มีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ระดับตำบลให้เต็มรูปแบบจึงเล็งเห็นว่าโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพระดับตำบลนั้นต้องเป็นของทุกคนในตำบลและทุก คนในตำบลต้องมีส่วนร่วมในการผลักดันเพื่อให้สามารถ ตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพจึงได้วางแผนร่วมกัน ที่จะศึกษาความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา ให้เหมาะสมสำหรับประชาชนตำบล หนองงูเหลือมอีกทั้งยังเป็นต้นแบบของเพื่อนำข้อมูลที่ได้จาก การสำรวจไปเป็นแนวทางการติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินโครงการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ให้แก่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของประชาชน ต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มี ต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive

study) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative Study) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของชนในตำบลหนองสูงเหลื่อมอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมและได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชาชนในตำบลหนองสูงเหลื่อมอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมจำนวนทั้งสิ้น 9,872 คน (ทะเบียนราษฎร อำเภอเมืองนครปฐม, 2550)
2. กลุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จากคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของทาโรยามานะ ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 คน

แผนการสุ่ม/เลือกตัวอย่าง

ดำเนินการเลือกตัวอย่างแบบโควตาโดยแบ่งจำนวนตามหมู่บ้านซึ่งมีทั้งหมด 11 หมู่ให้โควตาแต่ละหมู่ตามจำนวนหลังคาเรือนโดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ให้หลังคาเรือนทั้งหมด 2,089 หลังคาเรือนเป็น 100% เมื่อได้จำนวนคนในแต่ละหมู่แล้วใช้การสุ่มเชิงระบบเพื่อหาบ้านเลขที่ที่จะเข้าสำรวจ และเลือกตัวอย่างหลังคาเรือนละ 1 คน ในการตอบแบบสอบถามโดยให้ อาสาสมัครสาธารณสุขทำการสอบถามสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มาครัวเรือนละ 1 คน โดยให้กระจายตามเพศ อายุ และสถานภาพการทำงาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการให้อาสาสมัครสาธารณสุขที่ผ่านการอบรมความเข้าใจของเนื้อหาแบบสอบถามเป็นผู้แจกกระจายตามแต่ละหมู่ที่ได้รับจัดสรรโควตา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทบทวนจากวรรณกรรมและ

แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตอบ ถูก/ผิด (true or false) มีข้อความจำนวน 15 ข้อ

การให้ค่าระดับคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ค่าเฉลี่ยผู้ตอบถูกทั้งหมดร้อยละ 91-100 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยผู้ตอบถูกทั้งหมดร้อยละ 81-90 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยผู้ตอบถูกทั้งหมดร้อยละ 71-80 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยผู้ตอบถูกทั้งหมดร้อยละ 61-70 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยผู้ตอบถูกทั้งหมดร้อยละ 51-60 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยสุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของการเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในด้านต่าง ๆ 5 ด้านคือการเข้าถึงบริการการให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ผลจากการให้บริการและกิจกรรมสอดคล้องต่อความต้องการของผู้รับบริการซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด คำถามส่วนนี้มีทั้งหมด 18 ข้อ

การให้ค่าระดับคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง อยู่ในระดับเห็นด้วย

ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย
น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (เพิ่มเติม)
เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open ended) มีทั้งหมด
3 ข้อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละและการเขียน
สรุปบรรยาย

กระบวนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
เพื่อนำมากำหนดจุดมุ่งหมายและวางแนวทางในการสร้าง
แบบสอบถาม

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
สอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity)

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try
out) กับประชาชนที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไปในหมู่บ้าน
การเคหะ

5. นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้
สูตรประสิทธิภาพสัมพันธ์ อัลฟา (alpha coefficient) ของ
(cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
เท่ากับ 0.90

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับประชากร

ขั้นตอนก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานและชี้แจงวัตถุประสงค์ผู้นำชุมชน
ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาต
ศึกษาข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พร้อม
ทั้งนัดหมายวัน เวลา ที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล

2. ผู้ศึกษาแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา

และขั้นตอนการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ

3. นำเครื่องมือไปดำเนินการเก็บข้อมูลตามวัน
และเวลาที่นัดหมายไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลทั่วไป ลักษณะทางประชากร วิเคราะห์
ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window แสดงผล
โดยการแจกแจงค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อ
การเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในส่วนที่เป็น
ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย
(mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:
S.D.)

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive
research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความรู้ความ
เข้าใจของประชาชนต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโรง-
พยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กลุ่ม
ตัวอย่างเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองงูเหลือมที่เป็นที่ตั้ง
ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 400 คนได้รับ
แบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 400
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในการ
วิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 55.25 ที่
เหลือเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 44.75 มีอายุระหว่าง 46-50
ปี คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมาได้แก่อายุ 36-45 ปี
และ > 55 ปีซึ่งมีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 21.00 มี
สถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 66.25 รองลงมาคือสถาน-
ภาพสมรสโสดคิดเป็นร้อยละ 20.50 มีการศึกษาอยู่ใน
ระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 54.25 รองลงมาได้แก่
ระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 24.50 ประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาประกอบอาชีพ

รับจ้างคิดเป็นร้อยละ 22.75 มีรายได้ของครอบครัว < 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมา มีรายได้ของครอบครัว 30,000-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.25 ผู้หารายได้หลักของครอบครัวได้แก่ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 67.25 รองลงมาได้แก่คู่สมรสคิดเป็นร้อยละ 18.75 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คนคิดเป็นร้อยละ 38.00 มีลักษณะโครงสร้างของครอบครัวได้แก่ ครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 81.75 ที่เหลือเป็นครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 18.00 มีบุคคลที่เป็นหลักในการดูแลสุขภาพของคนในครอบครัวได้แก่ คู่สมรสคิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมาได้แก่ บุตรชายและบุตรสาว คิดเป็นร้อยละ 19.00 มีสุขภาพแข็งแรงดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมา มีสุขภาพแข็งแรงดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.25 เคยมารับบริการคิดเป็นร้อยละ 89.75 ที่เหลือไม่เคยมารับบริการ คิดเป็นร้อยละ 10.25

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคนในชุมชน คิดเป็น

ร้อยละ 95.8 รองลงมา ได้แก่ จุดเด่นของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคือความเป็นกันเองระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและประชาชนคิดเป็นร้อยละ 95.5 และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามารถให้การรักษาที่ซับซ้อนได้เหมือนโรงพยาบาลในอำเภอหรือในจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 45.0

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (median = 3.97) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่สูงที่สุดคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (median = 4) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ (median = 4) ส่วนด้านที่ต่ำที่สุดคือ ด้านการเข้าถึงบริการ (median = 3.83)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

บริการที่อยากให้มีเพิ่มเติมในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีบริการเพิ่มเติมในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือมมากที่สุด ได้แก่ให้มีหมอและบุคลากรมากกว่านี้ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 รองลงมาได้แก่ให้มีหมอเวรในวันหยุดและกลางคืนจำนวน 8 คน คิดเป็น

ตารางที่ 1 สรุปค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเหลือม โดยรวมทุกด้าน

ข้อความ	Mean	Median	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การเข้าถึงบริการ	3.91	3.83	.859	มาก	5
2. การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.04	4.00	.824	มาก	3
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	4.14	4.00	.789	มาก	1
4. ผลจากการให้บริการ	4.00	4.00	.804	มาก	4
5. กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ	4.12	4.00	.787	มาก	2
รวม	4.04	3.97	.813	มาก	

ร้อยละ 9.30 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเห่าล้อม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเห่าล้อมมากที่สุดได้แก่ ให้ความร่วมมือทุกด้าน มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 และการบริจาคเงิน มีจำนวนเท่ากัน คือ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือเข้ารับการตรวจสุขภาพมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.69 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการให้บริการ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการให้บริการได้แก่ขยายพื้นที่ให้ใหญ่กว่าเดิมและคูดีกว่านี้จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 27.94 รองลงมาคือให้มีความสะดวกรวดเร็วมากกว่านี้ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ตามลำดับ

สรุป

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเห่าล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 95.8

ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเห่าล้อม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (median = 3.97) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (median = 4) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ (median = 4) ส่วนด้านที่ต่ำที่สุดคือ ด้านการเข้าถึงบริการ (median = 3.83)

วิจารณ์

ประเด็นสำคัญที่ได้พบจากผลการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเอามาอภิปรายเพื่อสรุปเป็นภาพให้ทราบถึง

ข้อเท็จจริง ตามวัตถุประสงค์โดยมีการนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงสนับสนุนหรือขัดแย้งได้ ดังนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเห่าล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ คำถามเรื่องโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสื่อต่าง ๆ ที่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ป่วยตามโรงพยาบาลและสถานีอนามัยได้รับทราบในรูปแบบของแผ่นพับหรือใบปลิวต่าง ๆ⁴ ที่เน้นเอกลักษณ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ส่งผลให้การรับรู้ของประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารนี้ได้มากส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดได้แก่ คำถามในเรื่อง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามารถให้การรักษาที่ซับซ้อนได้เหมือนโรงพยาบาลในอำเภอหรือในจังหวัด ทั้งนี้เป็นเพราะการรับรู้ในเรื่องชื่อของคำว่าโรงพยาบาลนำหน้า ส่งเสริมสุขภาพ ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าต้องมีการรักษาพยาบาลเทียบเท่าโรงพยาบาลใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับ⁵ ที่พบว่าการปรับเปลี่ยนชื่อ สถานีอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชนเป็นโรงพยาบาล ทำให้คนทั่วไปเข้าใจว่าประชาชนสามารถไปใช้บริการรักษาพยาบาลได้เต็มรูปแบบ

2) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองงูเห่าล้อม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่สูงที่สุดคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งนี้เป็นเพราะว่าการพัฒนาสถานีอนามัยเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนั้น สิ่งที่จะพัฒนาให้เกิดความแตกต่างก่อนเป็นอันดับแรกคือทางด้านภูมิทัศน์และการก่อสร้างอาคารและที่พักรอสำหรับญาติและผู้ป่วย สอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ที่จัดสรรงบประมาณการก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด ส่วนด้านที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือด้านการเข้าถึงบริการเมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่าข้อที่อยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ การใช้ระยะเวลาในการรอพบแพทย์ ทั้งนี้เพราะว่าการเข้าถึง

บริการนั้นมีอยู่หลายแม่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจะเป็นที่ที่ใกล้กับพื้นที่ของประชาชนทำให้สามารถมารับบริการได้สะดวกและเดินทางไม่นาน แต่เนื่องจากมีเอกลักษณ์ตรงที่มีแพทย์ให้บริการตรวจรักษาผู้ป่วยทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการมีเป็นจำนวนมากส่งผลให้ความเห็นของประชาชนต่อการใช้ระยะเวลาในการรอพบแพทย์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จตุภูมิ นีละศรี ได้วิจัยการประเมินคุณภาพการให้บริการคลินิกเวชศาสตร์ครอบครัวโรงพยาบาลนครปฐม⁴ ที่พบว่าความรู้สึกเกี่ยวกับระยะเวลาที่รอตรวจส่วนมากมีความเห็นว่ารู้สึกดีหรือดีมากร้อยละ 67.5 สอดคล้องกับเพ็ญศรี ฉายสมศรีและคณะพบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่ใช้เวลาใช้บริการตั้งแต่ห้องบัตรจนถึงห้องยาประมาณ 47 นาทีระยะเวลาที่มากที่สุดคือรอพบแพทย์ตรวจโรค เฉลี่ย 18 นาที รองลงมาคือห้องบัตรใช้เวลาเฉลี่ย 9 นาที⁵

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะการวิจัย ตามผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์

การทบทวนผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการรับรู้ของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญคือ สื่อและการประชาสัมพันธ์ เพราะการที่นโยบายของรัฐบาลที่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ข้อมูลข่าวสารต้องถูกทำให้เป็นปัจจุบันและยิ่งในระดับของชุมชนที่ต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจึงเสนอให้มีการจัดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เช่น ผ่านหอกระจายข่าวชุมชน ผ่านช่องทางของ อ.ส.ม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) หรือแผ่นพับ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองตามหลักของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้

2. การพัฒนาบุคลากร

ควรมีการวางแผนและพัฒนาบุคลากรในเรื่องการ

บริการ การปลูกฝังให้การบริการที่ดีในด้านหน้า รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับด้านหน้าในการให้มีความรู้ การบริการให้มีขีดความสามารถมากขึ้น และที่สำคัญต้องติดตามหาแนวทางปัญหาให้กับบุคลากรทุกระดับเป็นนักสื่อสารด้านสุขภาพโดยเน้นการสร้างความเข้าใจลดความขัดแย้งในการบริการระหว่างบุคลากรสาธารณสุขกับผู้ป่วยและญาติ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการให้บริการสุขภาพในกรณีที่เป็นแบบสุขภาพพอเพียงไม่ใช่เพียงพึ่งพาภาครัฐอย่างเดียว

3. การพัฒนาการให้บริการ

3.1 จัดกิจกรรมระหว่างการรอตรวจ เช่น การให้ความรู้ด้านสุขภาพ ข่าวสารทางโทรทัศน์ หรือการจัดดนตรีเพื่อผ่อนคลายหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม

3.2 ควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้บริการ โดยเฉพาะการรอตรวจโรค การรับยาให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.3 ควรจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ (consulter point) เพื่อให้ผู้ป่วยได้มาปรึกษาปัญหาสุขภาพเพื่อนำไปดูแลสุขภาพของตนเองได้โดยที่อาจไม่ต้องรอพบแพทย์

3.4 ปรับปรุงระบบบริการให้ทันสมัย สะดวกรวดเร็ว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริการ การรายงาน การเชื่อมระบบ ปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ให้ผู้รับบริการรับทราบและมีความพึงพอใจสูงขึ้น

4. สถานที่

4.1 การปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานที่ และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดของห้องน้ำจ้างบริษัทเอกชนในกาดูแลแบบห้างสรรพสินค้า บริการน้ำดื่ม ที่นั่งพักผ่อน ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศ และการระบายอากาศ จัดสถานที่ให้นำมาบริการรักษา

4.2 จัดจุดรับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จุดแก้ไขปัญหา แบบ operation center เพื่อให้ประชาชน

เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย

5. โครงสร้างระบบงานและการจัดงาน

5.1 ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรเน้นนโยบายด้านบุคลากร โดยจัดอัตรากำลังที่เหมาะสมคือเพิ่มพยาบาลเวชปฏิบัติมาตรวจช่วยแพทย์ในภาระงานที่มากเช่น โรคเรื้อรัง ความดันโลหิตสูง เบาหวาน

5.2 ปรับลดขั้นตอน ปรับปรุงกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการที่เหมาะสม ระยะเวลาในการรอที่เหมาะสม เน้นบริการสุขภาพ แบบ one stop service

5.3 เน้นบริการเชิงรุกให้มากขึ้น เช่น การบริการเยี่ยมบ้าน สํารวจชุมชน

5.4 สร้างขวัญกำลังใจของบุคลากรให้มีบันไดที่ก้าวหน้าอย่างยุติธรรม และมีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาที่เป็นระบบโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพกับปัจจัยต่าง ๆ ด้านบุคคลเพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาการรับรู้ของประชาชนให้สูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการสร้างความปลอดภัยต่อระบบบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยการรับรู้และระดับความคิดเห็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาด้านคุณภาพบริการต่อไป

3. ควรมีการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริการเชิงรุกเช่นการเยี่ยมบ้านของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

4. ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเทียบเคียง (benchmarking) กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในตำบลต่าง ๆ ทั้งจังหวัดเพื่อที่จะเห็นภาพรวมการรับรู้และความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. รายงานความก้าวหน้าโครงการพัฒนาการดำเนินการจัดทำเครื่องชี้วัดภาวะโรคและปัจจัยเสี่ยงของประเทศไทย. 2549. [วันที่สืบค้น 17 ธันวาคม 2552]. Available from: URL: <http://www.hiso.or.th>.
2. กระทรวงสาธารณสุข. ข้อมูลสถานะสุขภาพโรคผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป. 2551. [วันที่สืบค้น 12 ธันวาคม 2552]. Available from: URL: <http://203.157.10.15/moph/health-status>.
3. สุพัตรา ศรีวณิชชากร, สุรศักดิ์ อธิคมาพันธ์. บริการสุขภาพปฐมภูมิภายใต้การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน; 2548.
4. อภิรมย์ เวชภูติ. การสนับสนุนระบบบริการปฐมภูมิ. 2550. [วันที่สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2550]. Available from: URL: <http://www.nhso.go.th>.
5. อัญญา กฤษสมัย. สห.ยกระดับสถานีอนามัยทั่วประเทศ. เป็นรพ.ส่งเสริมสุขภาพตำบล. 2552. [วันที่สืบค้น 10 มกราคม 2553]. Available from: URL: <http://www.thaihealth.or.th/node/10841>.